

Els 'llibres de la vanitat' : antologies poètiques, pensaments filosòfics o novel·les rebutjades

Plantar un arbre, tenir un fill i...

Publicar un llibre ja no és patrimoni exclusiu d'uns pocs autors reconeguts. A canvi d'un grapat de diners, qualsevol escriptor aficionat pot imprimir el seu nom en lletres daurades en una portada de luxe. Si les vendes no funcionen, sempre queda l'opció de regalar-lo a les amistats.

En diuen els "llibres de la vanitat". I realment se n'ha de ser, de vanitós, per publicar un llibre tant sí com no, encara que el pelegrinatge d'editorial en editorial no hagi donat els resultats esperats. És clar que molts dels autors que es decideixen a finançar-se un llibre amb els diners de la seva butxaca no han provat fortuna abans per les empreses editores. Ja deuen tenir clar que l'única forma de veure els seus pensaments en lletra impresa és pagant el que calgui per avançat, i se'n van directament a una casa on, a canvi d'un percentatge afegit, es fan càrrec de tot el procés d'edició que va del manuscrit al llibre. I és així que qualsevol aficionat pot presumir de les seves qualitats literàries o poètiques davant d'amics i coneguts. Ara bé: a part dels que tenen parentela nombrosa, no cal esperar que els ingressos per vendes amortitzin la inversió realitzada en l'edició del llibre.

Plantar un arbre és fàcil, un fill pot venir fins i tot per accident. En canvi, escriure un llibre és un objectiu que sovint es queda a mig camí entre el somni i la realitat. Un llibre pot ser motiu d'orgull, d'admiració i d'enveja. I uns quants espanyols han descobert el negoci. Per a frustracions malguarides, el millor remei és una edició limitada que satisfà l'ego a costa d'un grapat de bitllets. Hi ha preus per a tots els gustos i disponibilitats econòmiques. Per un mínim de 200.000 pessetes, un aspirant a poeta pot veure editats els seus versos més il·legibles i un filòsof d'estar per casa pot exposar les seves teories sobre la vida i la mort. L'import es dispara si el llibre en qüestió conté il·lustracions a dues o més tintes o fotografies a tot color. Per exemple, fer 3.000 exemplars d'un tractat d'esoterisme editat en paper couché ha costat a l'autor dos milions de pessetes. I les edicions més luxoses no baixen dels cinc milions. Però vaja, sembla que llegir el propi nom a la portada d'un llibre és un plaer que no té preu.

DEL MANUSCRIT A L'EXEMPLAR IMPRÈS

"Nosaltres ens encarreguem de la composició de textos, el muntatge, la correcció ortogràfica i d'estil, la impressió, l'enquadernació i, en determinats casos, de la distribució. Al cap d'un mes, la persona que ens ha portat el manuscrit ja pot tenir el llibre a les mans" explica Ramon Plana, el propietari d'una llibreria esotèrica que es dedica a fer llibres per encàrrec "com a passatemps". Fins ara ha editat uns 50 llibres, la majoria de poemes. Se-

gons ell, bona part d'aquests escriptors acaben guanyant diners amb la venda directa de les seves obres i les comissions per drets d'autor. Assegura que alguns llibres s'han de reeditar dues o més vegades. Contràriament, l'encarregat de la llibreria barcelonina Catalònia —tocant a la plaça de Catalunya— afirma que "normalment els autors espontanis que ens deixen llibres en depòsit hi perden diners, excepte quan es tracta de volums sobre una comarca o un barri concret, que solen tenir sortida entre els veïns".

No és possible fer un únic retrat-robot

de l'autor disposat a pagar per l'edició del seu llibre. En aquest calaix de sastre d'escriptors per compte propi, hi caben des de la poetessa que pretén regalar una antologia de rimes als familiars més íntims fins al parapsicòleg que aspira a fer-se ric després d'encolomar el llibre a tots i cadascun dels clients del seu consultori, passant per l'aristòcrata catalana que s'encapritxa de publicar un manual de "consells per a les noucasades". També és freqüent que una persona d'edat avançada vulgui deixar constància escrita de la història del seu poble o de les llegendes antigues que, temps era temps, li van contar els seus avis. Biografies familiars, reflexions morals i filosòfiques i novel·les rebutjades per més d'un editor contribueixen a augmentar el catàleg de títols autoeditats.

EDICIONS D'ART I DE COL·LECCIONISTA

Una altra història són els llibres d'art que pintors i escultors fan sobre les seves obres. Àmbit Serveis Editorials publica i distribueix, per tot l'estat, llibres d'art modern per encàrrec. En aquest cas, però, sí que imperen certs criteris de selecció. "Aquí no acceptem qualsevol cosa, som selectius. La nostra és una tasca de suport a l'artista", comenta Fèlix Arranz, director comercial d'Àmbit. Evidentment, a un pintor li pot sortir a compte invertir els estalvis en un llibre, pel prestigi que això li atorga davant dels futurs compradors dels seus quadres. Amb tot, els llibres més costosos són els encarregats per col·leccionistes d'art. Arranz confessa que, en aquest camp, s'acostuma a fer els ulls grossos i es tendeix a satisfer la major part de demandes, encara que la qualitat de la col·lecció no s'ho valgui.

Per evitar maldecaps als autors, Ramon Plana resol personalment els tràmits burocràtics necessaris, com sol·licitar l'ISBN i el dipòsit legal. Plana va estar a Miami l'any 1973 i d'allà va exportar la idea d'establir-se com a editor de "llibres de vanitat", a imatge i semblança dels *publishers* americans. Per rendibilitzar els costos, aconsella fer una tirada de 3.000 exemplars, perquè "com que hi ha unes despeses fixes, el preu no varia gaire si se'n fan menys".

AUTOEDICIÓ AMB PROMOCIÓ INCLOSA

Als Estats Units, on la moda de l'autoedició fa furor en els ambients pseudo-in-

Llegir un llibre a la història és una ambició a l'abast.

JORDI MORERA

tel·lectuals, han sorgit empreses que per un preu global editen el llibre i a la vegada en fan una petita promoció. Aquí l'invent no està tan evolucionat, i l'única promoció és la que fa córrer de boca en boca el mateix autor del llibre. Compte, però, que no passi com en aquell acudit en què dos amics es troben i un diu: "¿Saps que he publicat un llibre?" "Sí, ja l'he comprat", respon l'altre. "Ah, has estat tu", fa l'escriptor en conèixer la identitat de l'únic comprador de la seva obra.

Bromes a banda, el fet és que els autors-editors estan tan il·lusionats amb la venda del seu llibre que en moltes ocasions renuncien a la comissió que els pertoca. "Fer la promoció d'un llibre costa molts diners, i tal com som els catalans ningú en quedaria content -diu Ramon Plana-. A més, cal tenir en compte que en els aparadors de les llibreries no caben ni un 0,3% del total de llibres que es publiquen".

Publicar un llibre és un desig compartit per moltes persones, però sovint inconfessable als éssers més estimats. Potser per això els qui es decideixen a visitar el senyor Plana ho fan acompanyats d'un amic, però ben poques vegades hi van amb la parella. Aquest fet pot tenir dues explicacions. D'una banda, que a l'interessat li fa vergonya que el company sentimental no es prengui seriosament la seva intenció de publicar un llibre. De l'al-

tra, que no sabia com explicar-li que s'ha gastat una quantitat *ics* de diners en l'autopublicació d'un llibre en lloc d'invertir-los en aquell viatge somniat a Venècia o en la remodelació de la sala d'estar, possem per cas.

"Fa uns anys solíem agafar en dipòsit tots els llibres que ens portaven els mateixos autors", explica Jordi Romeu, encarregat de la llibreria Catalònia. "Però ara -afegeix-, d'ençà de l'aplicació de l'IIVA, els diem que no podem acceptar llibres a part dels que ens faciliten els nostres proveïdors. Això ens serveix d'excusa, perquè generalment aquests llibres no es venen però ocupen un espai, i lleven lloc als que sí que es venen". No obstant això, reconeix que "sempre hi ha compromisos en què no ens hi podem negar, com ara quan l'autor és un amic o un client de tota la vida".

MÉS PENA QUE GLÒRIA

Amb l'experiència que li dona regentar una llibreria, Romeu fa una valoració despietada del suposat èxit dels llibres autoeditats: "Nou de cada deu passen amb més pena que glòria". I és que alguns ingenus es pensen que tothom està esperant amb candeletes la publicació de la seva primera obra, i el desencís arriba quan l'escriptor ha d'acabar regalant a tort i a dret els centenars d'exemplars que

col·lapsen una de les habitacions de casa seva. "Hi ha reincidents que no es desanimen a la primera de canvi i publiquen un segon llibre, però amb el tercer ja paren, perquè no es poden permetre el luxe de perdre-hi més calés" explica Jordi Romeu.

A les llibreries que accepten volums autoeditats ha reeixit el terme "cementiri dels dipòsits". És el racó on van a parar aquells llibres que han sobrat i que ningú s'ha molestat a passar a recollir. No és el primer cop que un avi fa el darrer badall i la viuda desconeix absolutament que el difunt va deixar uns lots de llibres en dipòsit. Igualment sol passar que un autor novell fa arribar deu exemplars a una llibreria i, si passat un cert temps, només se n'han venut dos (adquirits, potser, per un parell de bibliòfils empedreïts), pensa que no val la pena liquidar-los.

De moment no hi ha als Països Catalans grans empreses especialitzades en l'autoedició de llibres. Però, si se segueixen els exemples nord-americà i britànic, la invasió està per caure. Amb tota probabilitat, l'abaratiment de programes informàtics i d'impressores làser farà que a més d'un eixerit se li encengui la bombeta de les idees i s'afanyi a muntar el negoci de l'autoedició de llibres. Clients no n'hi faltaran.

Eva Piquer